

7. Стенник Ю. В. Системы жанров в историко-литературном процессе / Историко-литературный процесс: проблемы и методы изучения. – Ленинград : Наука, 1974. – С. 168–202.

8. Франко І. Зібр. тв. : у 50 т. Т.48. Листи (1874-1885) / [редкол. : М. Д. Бернштейн... [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1986. – 766, [1] с., [3] л. іл. : фотопортрет.

9. Франко І. Зібр. тв. : у 50 т. Т.49. Листи (1886–1894) / [редкол. : М. Д. Бернштейн... [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1986. – 809, [1] с., [3] л. іл.

10. Чернец Л. В. Литературные жанры. – М. : Изд-во Московского университета, 1982. – 192 с.

Середа С.В.

асистент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ

Наше дослідження з літератури спрямоване на здобуття принципових знань про поняття символіки кольору в українській та світовій літературі.

Актуальність дослідження визначається тим, що в сучасній літературі небагато окремих праць, які розглядають категорію кольору. Взагалі, в українській літературно – критичній думці на цю тему існують переклади та статті номінативного характеру в періодиці. Бажання збагатити вітчизняне літературознавство ґрунтовними розвідками, присвяченими вивченню кольористики в літературі визначає актуальність пропонованого дослідження.

Мета дослідження полягає у тому, щоб розглянути, вивчити й проаналізувати символіку кольору в українській та світовій літературі.

Цій основній меті підпорядковані наступні цілі та завдання: 1) розкрити символіку кольору в літературі; 2) проаналізувати її; 3) розглянути категорію кольору.

Методи дослідження відповідають поставленим цілям і завданням роботи. У межах описового методу використано прийом спостереження, який дозволив подати вираження і вживання кольороназв. Дистрибутивний прийом дав можливість визначити зв'язки одиниць мови в контекстуальному оточенні. Методом компонентного аналізу проводилося дослідження кольороназви і їх семного складу в загальномовній картині світу. Потреба концептуального, цілісного та

системного підходу до порушеної проблеми зумовлює застосування традиційних культурно – історичного, типологічного, тематологічного аналізу та актуальних наразі структурного, герменевтичного, компаративного підходів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що пропонується розглянути символіку кольору. Аналізуються кольоропозначення об'єктів, адже існує дуже невелика кількість окремих праць, присвячених цій темі.

Колористична лексика є одним із значних фрагментів в індивідуально-авторській картині світу, оскільки система колірних номінацій і кольоросприйняття створена й експлікується в тексті автором, це створює своєрідне поле «естетичних координат», які яскравіше висвітлюють художні образи.

Практична цінність отриманих результатів: їх можна використати при підготовці історії літератури, написанні відповідних розділів історії світової літератури, підготовці лекційних курсів з історії літератури, спецкурсів, тощо.

Символіка кольору – це символіка забарвлення, світлового тону. Символіці кольору присвячені десятки томів наукових праць, оскільки вона протягом тисячоліть відігравала важливу роль у міфології, богослужінні, народних обрядах, геральдиці, алхімії, образотворчому мистецтві та ін. [7, с. 26].

Сакральним у всіх культурах світу був білий колір. Його антипод – чорний (наприклад, Білобог – бог добрих сил (позитив), Чорнобог – бог злих сил (негатив)). Символіка кольорів змінювалася протягом віків, зумовлена етнокультурними особливостями. І все ж практично повсюди червоний колір асоціювався із кров'ю, війною, ранами, смертю, любов'ю, чоловічою силою, вогнем; жовтий – із сонячним світлом, зелений – життям (і водночас – смертю), голубий, блакитний з небом, морем, коричневий – із землею, срібний – із Місяцем [9, с. 110].

Колір був промовистим символом соціального статусу. Наприклад, одяг римських імператорів, кардиналів був пурпурового кольору (символ влади, величі, духовності). Жовтий вважався священним привілеєм імператорської сім'ї в Китаї.

В алхімії чорний колір символізував стадію гниття, бродіння, затемнення, червоний – любов і страждання, білий – просвітлення, сходження, одкровення, золотий – славу тощо [5, с. 554].

Чорний колір практично в усіх етнокультурах – це символ темряви, зла, смерті, диявола, пекла, Заходу та ін. Водночас в езотериці цей колір розглядають як символ первісної мудрості, що походить із Прихованого Джерела. Для Віктора Гюго, Ріхарда Вагнера п'ятьма – це «материнське начало» [5, с. 556].

Значення кольору у символіці. У будь-якій національній літературі символіка кольорів відігравала величезну роль і варіювалася залежно від означуваних предметів, регіональних особливостей, традицій. В нашій державі вагоме навантаження мав колір у писанках, квітах, вінку, одязі. Поняття «краса дівчини» пронизане перш за все кольоровою символікою: чорні брови, карі очі, біле (рум'яне) личико, руса коса та ін.

У фольклорі, літературі назви кольорів часто набувають символічного значення. Наприклад, прикметник «сивий» означає «давнину», «печаль», «втому» («І сивий день вклонився жити» /А. Малишко/, а ще – сивий голуб, кінь, сиві очі, коси). З поетичним означенням «сивий» тісно пов'язується назва сизого кольору, який усимволізовує, давнину, тривогу, любов (сизий голуб, сокіл, галка; сиза тиша, земля, паморозь). Назви таких кольорів як «голубий», «блакитний» часто набувають символічного звучання і означають «ніжність, краса, любов»: («А земля – блакитна, бо очі усіх коханих од ніжності голубі /Б. Олійник/). Згідно із християнськими догматами, голубий колір символізує «устремління світу до Бога». Вагоме символічне значення має золотий колір.

У православ'ї «золотий» співвідноситься із Богом, Богородицею, святістю, Господньою енергією, силою, світлом Христа та ін. Наприклад: «златоблистательная Богородица», «златовидные» та ін. [9, с. 51].

У літературі «золотий» є символом-синонімом до слів «багатий, щасливий, рідний, дорогий, коштовний, сонячний». Наприклад: «Я повертаю з мандрів і додому вертаю знову в Золоте село» /Л. Драч/ або: «Де зоря в золотій хустинці ходить з місяцем-женихом» /А. Малишко/.

Поширеним символом Природи, життя, буяння, розквіту рослин є слово «зелений» (зелене жито, гай, дуб, клен).

Оригінальним символом є вишневий колір, що усимволізовує рідну землю, красу, сум: «Ах, які вишневі ті світанки, Неначе птиці ходять по землі» /А. Малишко/ або : «Що на обрії моєму засвітилася розлука і розтала у вишневому диму» /Б.Олійник/ [3, с. 42].

Символіці кольору присвячені десятки томів наукових праць, оскільки вона протягом тисячоліть відігравала важливу роль у міфології, богослужінні, народних обрядах, геральдиці, алхімії, образотворчому мистецтві та ін. У створенні національно – орієнтованої мовної картини світу важливе місце займає кольоросприйняття. Проаналізувавши символіку ми дійшли висновку, що концепт кольору займає найвагомніше місце в поезії.

Проведене дослідження показало, що в мові кольороназви утворюють складну, але єдину систему. Багатство колірної палітри, розробленість колірних тонів і відтінків, прийоми, що сприяють

передаванню кольору і створюють яскраві колірні образи, – все це говорить про необмежені можливості слова.

Список використаних джерел:

1. Бердяев Н. Души русской революции. Из глубин. – М., 1991.
2. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – М.: Высш. шк., 1989.
3. Эткинд Е. Поэзия и перевод. – М.-Л., 1963.
4. Коптілов В. Першотвір і переклад. – К., 1972.
5. Керлот Х. Словарь символов. – М., 1994.
6. Петренко В.Ф., Кучеренко В.В. Взаимосвязь эмоций и цвета // Вестник МГУ. Психология № 1, 1998.
7. Хализев В.Е, Чернец Л.В. Введение в литературоведение. – М.: Высшая школа, 2006.
8. Хвильовий М. Твори: У 5-ох т.: Т.ІІ. – Нью.: Дніпро, 1990.
9. Шеллинг. Философия искусства. – М., 1966.
10. Шерех Ю. Друга Черга: Сучасність, 1978.

Стасюк Н.В.

здобувач,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

АГІТАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ЯК ФОРМА ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Кінець ХХ – початок ХХІ століття ознаменувався появою нового напрямку мовознавства – політичної лінгвістики, яку дослідник А. Чудінов називає «самостійним науковим напрямом зі своїми традиціями і методиками, зі своїми авторитетами і науковими школами» [2, с. 19] і «...яка включає в себе не тільки аналіз дискурсів і дискурсивних практик, але й широкий спектр проблем політичної мови, комунікацій, мовної політики, політико-правового режиму мовного життя суспільства» [5, с. 64]. Її поява зумовлена посиленням інтересом суспільства до мовної поведінки політиків, зокрема, до лексико-граматичних мовних засобів, які вони використовують для впливу, переконання та спонукання; змістовного боку політичних повідомлень; проблем використання мови як засобу влади і соціального контролю.

Одним із центральних визначень політичної лінгвістики стало поняття політичного дискурсу, або політичної комунікації, до складу якого входять всі мовленнєві акти, зміст, суб'єкт і адресат яких